

Spolupráce s rodiči

Otázky pro poradce

- Co potřebují rodiče dětí s PCH zažít?
- Co potřebují vědět?
- Jakou mají zkušenost?
 - Z dětství
 - Z rodičovství
- Co je může posílit v jejich roli rodiče?
- <https://www.stream.cz/vsi-ve-skole/10003644-ten-vas-nezdarnik-to-ma-za-tri>
- <https://www.stream.cz/vsi-ve-skole/10004007-zakovska-neni-taska-na-granaty>

Jak získat rodiče

- Zlomit nedůvěru
- Dát rodičům najevo zájem o jejich dítě
- Zkoušíme opakovaně
- Dohoda o společných strategiích
- Význam a smysluplnost našich postupů

Co musíme rodiče učit

- Jak zacházet se změnami chování jejich dětí
 - Jak omezit osobní zaujetí
 - Pak je možné vést jejich výchovné postupy
- Jak zajistit bezpečnost dítěte a jak pěstovat pocit vlastního bezpečí
 - Pozitivní zážitky dítěte
 - Učit je jak je využít

Záznam KDO, CO, JAK, KDY

Zásady pro práci s rodiči

- Vytrvalost
 - Časový prostor pro akceptování problémů dítěte
- Stálost
 - Opakovaně podaná ruka
- Spravedlnost
- Návaznost
- Prostor pro zažívání radosti z úspěchu dítěte

Strategie výuky a učení v perspektivě žáků v riziku a s poruchami chování

Základní strategie zamezení vývoji problémového chování při výuce

1. Řízení výuky

- způsoby zadávání práce, náročnost úkolů, nonverbální komunikace, pokyny a jejich formulace, pozornost věnovaná dítěti, srozumitelnost výuky, průběžné vyhodnocování, nácvik vhodného chování, formativní hodnocení

Pravidla třídy

- Ø Stručná, založená na fair play, toleranci, vzájemném respektu
- Ø Kopie pravidel každému žákovi (i učiteli)
- Ø Ideál - zvnitřnění
- Ø Co se vám osvědčilo?

Ø <https://www.stream.cz/vsi-ve-skole/10004772-vite-jak-ve-vasi-skole-deti-trestaji>

Pravidla a základní strategie výuky

- srozumitelnost
- zřetelná pravidla
- spoluúčast
- pozitivní zaměření
- důsledné dodržování
- zřetelné pojmenovávání problémů

- jasná a srozumitelná kázeňská politika – **možnost monitorování problémů v chování a jejich předcházení** prostřednictvím koordinovaných kázeňských procedur

- **informace pro žáky jaké chování je očekáváno a jaké je zakazováno**

Ukázka pravidel (Rogers, C. 2005)

VE TŘÍDĚ		MIMO TŘÍDU
Mluvíme s druhými klidně a s respektem.	MLUVENÍ	Mluvíme s druhými klidně a s respektem.
Pracujeme tiše a pomáháme druhým. Střídáme se	UČENÍ	Spolupracujeme s ostatními. Sdílíme prostor pro hraní
Chodíme tiše a věci odkládáme opatrně.	POHYB	Jsme ohleduplní k druhým i zařízením.
Jsme milí k ostatním a užíváme dobré zvyky.	ZACHÁZENÍ	Jsme milí k ostatním. Hrajeme přátelské hry.
Snažíme se být fér při řešení problémů. Pokud je to těžké, požádáme o pomoc učitele.	ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ	Mluvíme s ostatními a snažíme se problém vyřešit. Pokud je to těžké, požádáme o pomoc učitele.
Snažíme se nezranit ostatní. S vybavením zacházíme opatrně.	BEZPEČNOST	Hrajeme bezpečné hry v bezpečném prostředí.

Jak učit pravidla

- Společná tvorba pravidel
- Diskuse o jejich důležitosti a smyslu
- Vyvěšení na viditelném místě
- Dramatizace
- Obrázky
- Ocenění úspěchů
- Odkazování na pravidla
- Systém žetonů (nálepek...)?
- Sebehodnocení

2. Pozitivní očekávání a posilování (vyzdvihovat správné chování)

- Ústně (oceňovat jen zasloužené, podrobnější komentář)
- Známkou (i známkování má být interakcí)
- Záznamem (tabulky, v případě nutnosti ochrany osobních údajů rozdávat symboly např. odznáčky; lze i veřejně, i v rámci školy)
- Rituály
- Negativní posilování

3. Potřeba včasné intervence

- záznam Jak, kdy kdo, co

Další strategie práce ve třídě

Sankce (učitelé tolerují chyby v učení, ale ne v chování – předpokládá se, že žák ví, jak se chovat)

- Před potrestáním prověřit, jak své chování chápe žák
- Sankce spravedlivé, šetřit, aby byly účinné; trestat chování, nikoli žáka
- Žáci jsou velmi citliví na nespravedlnost (pozor na značkování)

Komunikace (důležité je vzájemné porozumění)

- Zda žáci pochopili sdělení tak, jak bylo myšleno

Režim

- <https://www.stream.cz/vsi-ve-skole/10004219-jak-poznam-skolu-kde-respektuji-moje-dite>
- Komunitní kruh
- Třídní role

Zpětná vazba ve skupině

- **Kouzelný předmět**

- umožňuje mluvit tomu, kdo jej drží

- **Volné uzly**

- každý drží provaz s 5 uzly, 1 zapojení = uvolnění 1 uzlu (uzly lze i darovat)

- **Teploměr**

- čára na zemi, která představuje kontinuum – 0 +, zaujímání polohy podle kritéria (nálada, dařilo se mi...)

- **Barevná škála**

- barevné kuličky do nádob, Každá barva jiný pocit, náladu

- **Smajlíci**

- **Ruku na toho, kdo**

- děti položí ruku na toho, kdo odpovídá tvrzení, jež čte instruktor (např. Kdo ti pomohl, kdo tě překvapil...)

- **Kamenné moře:**

- dítě si vybere kameny, jako symboly sebe i ostatních, staví je tak, jak vnímá ostatní členy ve vztahu k sobě.

- **Sousoší**
 - vyjadřuje vztahy mezi členy. Staví skupinově či podle jednotlivce.
- **Já jsem ty**
 - ve dvojicích si děti přehrávají charakteristické projevy toho druhého
- **Balonky**
 - každý na svůj napíše svůj pocit,
 - se všemi se pinká ve vzduchu, pak si každý jeden chytí a přečte
- **Korálkový den**
 - každé dítě sklenici a sadu barevných korálek
 - každá barva symbolizuje jinou charakteristiku (např.: modrá – je mi s tebou dobře; žlutá – překvapil jsi mě...).
 - děti vhazují barevné korálky do sklenic jiných dětí, podle svých pocitů.
- **Karty – vyzkoušíme ve skupině**
 - dítě si vylosuje 2 karty a podle barvy odpovídá otázky.
 - Červená – něco pozitivního; černá – něco ke zlepšení
 - Eso až 4 – něco k jednotlivci
 - 5 až 8– něco k organizaci; 9 až král něco k řízení chování

Time – out (oddychový čas)

- **Čas, který žák stráví mimo místo či situaci, kde porušoval pravidla**
 - choval se agresivně, nebezpečně, nadměru narušoval výuku...
- **Ne trest, ale důsledek**
 - Potřeba vysvětlit!!!
- **Ve třídě, na úrovni školy**
 - Proč? Kdy? Jak dlouho? Jak?
 - Co v oddychovém čase?
 - Jak jsou informováni rodiče?
 - Vždy potřeba doplnit rozhovorem...
 - Co když nefunguje?
 - Spolupráce s kolegy, odborníky

6. Smlouvy

- **Výběr jednoho problému (postupné zvládnutí)**
 - Problém, u něž se dá předpokládat, že náprava bude úspěšná
 - Verbalizace problému - musí přesně vyjadřovat, co chceme změnit
- **Kontrakt by měl být formulován pozitivně v pojmech úspěchu**
- **Měl by být realistický, férový, srozumitelný a jednoznačný**
- **Neměl by být žákovi vnucován**
 - Diskuse a vyjednávání výběru se žákem
 - Měl by být pravidelně revidován a hodnocen
- Posilování často, bezprostředně a v malých dávkách

Kontrakt učitel - žák

- Oficiální dokument – formální data, úprava
- Předmět dohody – 1 – 3 problémy
- Účastníci dohody – přesně vyjmenovat
- Konkrétní závazky
 - o změně
 - o času
 - o vyhodnocení dodržení kontraktu – vvhodnocuie hlavně žák (deníky, tabulky...)
 - o způsobech kontroly
 - o odměnách a sankcích

Účel

- umožní žákovi zapamatovat si pravidla
- v dítěti roste pocit úspěšnosti
- povzbuzují sebedůvěru – vlastní ovlivňování
- podporují vědomí úspěchu a vnitřní motivaci - vědomí vlastního já
- motivují dítě i v případě, že je pokrok pomalejší
- zvyšují důvěru mezi žákem a pedagogem
- dávají možnost soustředit se na konkrétní kladné chování a postoje
- pomáhají zlepšovat chování ve slabších dnech
- povzbuzují všechny účastníky procesu
- učí žáky k zodpovědnosti
- umožní žákovi okamžitou zpětnou kontrolu o tom, jaké výsledky dosahuje
- smlouvy znázorňují, kam dítě pokročilo
- poskytuje kontrolu i rodičům
- motivují i pedagoga

Struktura kontraktu

Petr se zavazuje

1....co, kdy

2.... co, kdy

3.... co, kdy

Pan učitel Novák se zavazuje

1. ...

2. ...

3. ...

Oba (příp. rodiče) se sejdou (budou scházet) tehdy a tehdy k vyhodnocení...

Pokud Petr své závazky dodrží, tak....

Podpis obou účastníků,
popř. rodičů:

Datum:

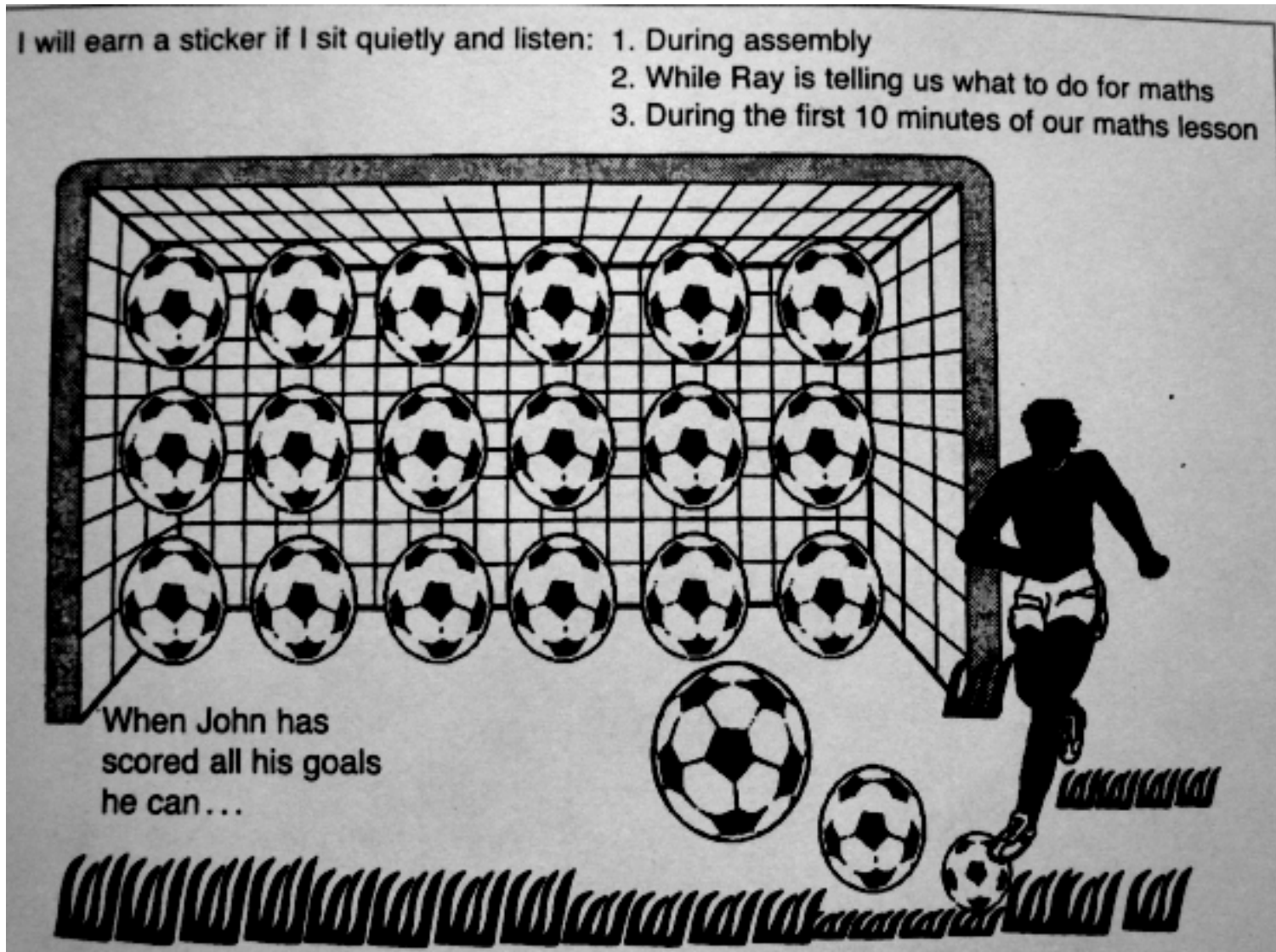
Jméno žáka

Jméno učitele

Týden

Chování	po	út	st	čt	pá
dával jsem pozor					
hlásil jsem se					
počkal jsem, až budu vyvolán					
mluvil jsem slušně					
byl jsem včas připraven na hodinu					
se spolužáky jsem si povídal					

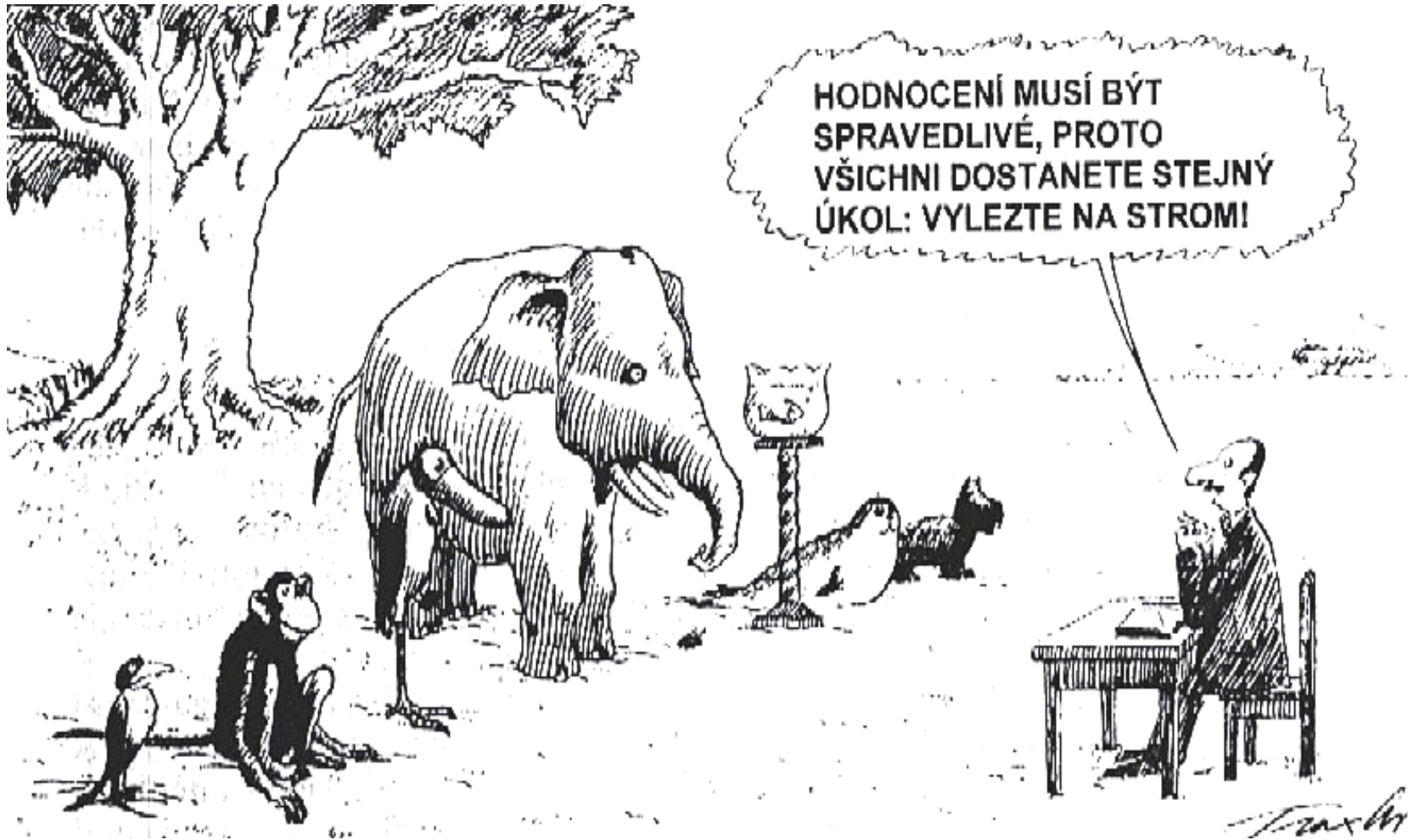
6. Bodový systém

8. Hodnocení – základní vymezení

- **Co?**
 - Co je to hodnocení?
- **Proč?**
 - Za jakým účelem hodnotíme chování?
- **Jak?**
 - Jaké jsou způsoby hodnocení chování?

1) Potenciál hodnoceného

2. HODNOCENÍ

Základním úkolem hodnocení ve škole je komunikace o tom, co dítě zná a umí“ (P. Boyd-Batstone)

Hodnocení

- provádí **každý člověk** téměř permanentně a často
→ **hodnotící soudy**
- vyjadřování k činnostem, projevům, výtvorům dětí, ostatních lidí (politici, ...)
- **subjektivní**
- prostředek k **uspokojení potřeb** (úspěšnost, přijetí, pozitivní oceňování, potřeba někam patřit, seberealizace)
- nedílná součást každé lidské činnosti spolu s procesem rozhodování ovlivňuje každé jednání člověka

Výchovně-vzdělávací činnost

Hodnocení:

- **výsledků**
 - samostatného **procesu** výchovy
 - hlavních **aktérů** (vychovatel a vychovávaný)
-
- přirozená součást učební činnosti žáků a řízení této učební činnosti učitelem
 - prostředek k **řízení, ovlivňování a usměrňování** učební činnosti
 - ovlivňuje osobnostní a sociální rozvoj žáka

Hodnocení

- **cíl**

(ovlivnění kvality, motivace, vyjádření uznání, zpětná vazba aj.)

- **podmínky**

(vztah učitel – žák, autorita učitele, pozice žáka v kolektivu)

- **prostředky**

(slovní analýza, známka, pořadí, body)

- **výsledek**

(reakce na hodnocení, stanovisko)

Informace

Hodnocení žáků

- **Učitele**

- účinnost vzdělávacích programů, výukových postupů a metod

- **Žáka**

- vedou-li jeho činnosti a úsilí k žádoucím cílům

- důležité v průběhu učení – korekce postupu

- **Rodiče**

- sdělení o zdatu dětí

- srozumitelnost a včasnost o silných stránkách dítěte
i o potřebě pomoci a podpory

- zpráva o úsilí školy, důležitosti, důrazu ...

Získané informace

- **Konkrétní**

- o dovednostech, znalostech, používaných uč. strategiích a přístupu žáka
- učitelé pomáhají plánovat další postup učení
- žákovi pomáhají porozumět cílům učení

- **Včasné (okamžité) a časté (průběžné)**

- zlepšování učení

- **Kvalitní**

- ovlivněny osobou hodnotitele (učitele)
- pozor na stereotyp

Funkce hodnocení

- **MOTIVAČNÍ**
- **INFORMATIVNÍ**
- **REGULATIVNÍ**
- **VÝCHOVNÁ**
- **PROGNOSTICKÁ**
- **DIFERENCIAČNÍ**

Typy hodnocení

- dle zdroje hodnocení (subjektu)

- **vnější** (heteronomní) - zdroj hodnocení objektu leží mimo
- **vnitřní** (autonomní) – zdroj hodnocení je objekt sám

- dle vztahové normy

- **sociálně normované** – porovnání výkonů hodnoceného žáka s výkony ostatních členů skupiny
- **individuálně normované** – výkon žáka je porovnáván s jeho předcházejícími výkony

Další typy hodnocení

- **Formativní**

- zaměřené na podporu dalšího efektivního učení žáků
- zpětná vazba žákům i učitelům
- zaměřeno na odhalování chyb, obtíží a nedostatků
- - nabízí radu, vedení a poučení na zlepšení výsledků

- **Finální** (sumativní, shrnující)

- úroveň dosažených znalostí v urč. časovém okamžiku
- - př. známky na vysvědčení, výsledky zkoušek

- **Normativní** (relativního výkonu, statisticko-normativní)

- výkon jednoho žáka ve vztahu k výkonům ostatních žáků
- (jednička – známka odpovídající výkonu nejlepších 10% žáků)

- **Kriteriální** (absolutního výkonu)

- splnění výkonů s urč. kritériem
- - př. testy ve sportu

• **Diagnostické**

- odhalení učebních potíží a problémů žáků

• **Interní (vnitřní)**

- prováděno učiteli, kt. ve třídě běžné vyučují

Externí (vnější)

- návrh a vyhodnocení osobami mimo školu

• **Neformální**

- pozorování výkonů žáků jako součást běžných činností ve třídě

• **Formální**

- následuje po předchozím upozornění žáků
- možnost zopakování učiva a příprava

• **Průběžné**

- dílčí zhodnocení úrovně prospěchu
- v průběhu delšího časového období
- základ pro sumativní hodnocení

• **Závěrečné**

- konečné zhodnocení stupně prospěchu
- na konci výuky předmětu či uceleného pracovního programu

Alternativní hodnocení

- **Autentické**

- zjišťování znalostí a dovedností v situacích blízcích se reálným situacím
- pozornost na úkoly důležité pro praktický život

- **Portfoliové**

- soubory produktů vytvořené žákem a další záznamy o žákovi
- př. výrobky, sečity, pracovní listy, projekty, umělecká díla, ...
- obraz o dítěti: uvažování, učení, vytváření umělec. artefaktů, jednání s ostatními lidmi...

- **Vrstevnické a sebehodnocení**

- samy žáci se učí hodnotit svou práci a hledat cesty ke zlepšování

- **Autonomní**

- formativní + portfoliové
- př. zprávy, kt. žáci píší o sobě, záznamy z deníků, ...

Formy hodnocení žáků

- = způsob, jakým je vyjádřen hodnotící posudek
- ani jedna forma sama o sobě není špatná
- všechny formy jsou funkční
- „funkčnost“ je závislá na pedagogickém záměru a pedagogické situaci

Známkovat či hodnotit slovně?

- rozpor - počátek 90. let 20. století (transformace školského systému a změna pojetí žáků)

- klasifikace x slovní hodnocení**

- klasifikace**

- úzkost a strach ze školy, psychické napětí žáků

- snižování výkonu, morální deformace, negativní postoje k sobě samému, ke škole, ke vzdělávání

- využití známek dnes: nátlak, forma zajišťovaná kázně a pořádku, prostředek trestu

Klasifikace - forma kvantitativního hodnocení

- zobecněná informace pro celou řadu charakteristik žáka
- hodnotí: dovednosti, vědomosti, chování, vyjadřovací schopnosti, zájmy, motivy, pracovní a mravní návyky, vztah k předmětu i k učení
- promítnutí osobního vztahu učitele k žákovi

•**Negativa:**

- nepodává informace o: sociální kvalifikaci, schopnosti kooperace, snaze, péči, tvořivosti, vytrvalosti
- nízká objektivita (rozdílné požadavky učitelů), reabilita (spolehlivost) a validita (správnost)
- tendence „učit se kvůli známám“
- nízká informační hodnota (zjednodušená a abstraktní forma)
- vyvolává stav úzkosti,
- nelze vyjádřit individuální odlišnosti

•**Pozitiva:**

- motivace, jednoznačnost, jednoduchost, srovnatelnost, zvyk, ...

Slovní hodnocení – forma kvalitativního hodnocení

- = konkrétné slovní vyjádření o dosažené úrovni žáka ve vztahu k cíli vyučování a k možnostem žáka
- - informace o dosažených **výsledcích učení i postoje, úsilí a snaha** („skryté učivo“)
- - vyšší **informační hodnota**
- - lepší **motivace**

- - **mělo by obsahovat:**
 - **hodnocení kvality** dosažených dílčích výkonů, kt. byly předmětem školního hodnocení (úspěchy i nedostatky žáka)
 - pravděpodobné **příčiny** dosaženého stavu
 - **návrhy**, jak dosáhnout zlepšení a jak zvládnout přetrvávající nedostatky

Slovní hodnocení – forma kvalitativního hodnocení

- dialogická forma (obrací se za žáka jako na partnera v rozhovoru, sděluje, co se učitelí líbí víc a co méně)
- přímo nestresuje v momentálním neúspěchu
- ukazuje, co již zvládl
- navrhuje cestu k dosažení lepších výsledků

•Pozitiva:

- nestresuje žáka (důraz na pozitivní výsledky – povzbuzení)
- snížení rizika diskriminace výkonnostně slabších žáků
- široká variabilita – přiblížení se individualitě žáka (konkrétnější)
- včasné korigování činnosti žáka

•Negativa:

- nebezpečí schématického typizování („nálepkování“)
- neúměrné požadavky k učitelům, časová náročnost
- nejednoznačná formulace
- nevytváří možnost porovnávat výkony

www.literacyportal.eu